

Bidezko denez, erakusketaren propagandaren hasieran, eta gero amaieran, ugari ziren iruzkinak, nabardurak, jelsiak eta kritziak: «artearen komertzialtzea da...», «nork antolatzen du?», «nola hautatzen zaituzte?».

Ba al zen motiborik? Ez ote zegoen gero?

Egia esan, erakusle zenbaitekin mintzatuz, muntaketak, egindako lanak eta enparauak merezi zuela zirudien. Eta bisitatzen inguratu zen jendetza ikusita ere bai. Hau da agian garrantzikoena, tamaina honetako muntadura batek izan ditzakeen jelsia guztien gainetik.

Bi lekune handi eta oso bereziak zituen Erakusketak. (Zergatik? Ordainketa hutsagatik...?). Lehen plantan galeria-sail batek bere artistak aurkezten zituen. Eta goiko plantan, bere kasa —bere arriskuz— erakusten zituztenak zeuden.

Izen «klasikorik» bazen galerietan: Miró, Tapiés, Txillida, Lucio Muñoz, Basterretxea, Sistiaga, Mompó, Millares, Equipo Crónica. Eta oraindik ez horren unibertsalak ere bai: Nagel. Espresabidetan denetatik zegoen: grabatuak, zeramika, egurtaila, oleoak, chunak... Stand partikularretan ere bazen izen ezagunik: Zumeta, Balerdi, M. Puri Herrero, Mendiburu, Ortiz de Elguea.

Arabako artisten kopuru handiak harritu ninduen gehienbat. (Bizkaitarrak ugariago izatea esplikagarriagoa zen, Arteder-Eskola bertan bait da). Nafarroaren eta Gipuzkoaren partehartzea ez zen hainbestekoa izan, inguru hauek entzuten diren «izenak» kontutan hartzen baditugu behintzat.

Balorapen orokor bat, holamoduzkoa izan daiteke: batez besteko maila, ona. Eta espresioz, erabilitako langaiez eta bilaketa-jarreraz memento bizi eta bortitz baten adierazgarri.

Konstatapen bat, erakusleen aldetik: erakusle on arteko topaketak biziki interesgarriak: konfrontatzeko, entzuteko, gauza berriak ezagutzeko... Merez du. Aberastu egiten zara. Erakusketa berrietarako aukerak sortzen zaizkizu...

Beste konstatapen bat: ez da deus ere saltzen.

Gainera, atzetik zorioneko «herria» dago, hainbat aldi aipaturiko herri hori. Eta herria mugitu egin da, ikusi egin du, desberdintasunak antzeman ditu, konparatu egin du, deskubritu egin ahal izan du. Hau denau aurrera pausoak ematea da, denona den arazo batetan.

Ea ba datorren urterarte den. ■ *Xabier Egaña.*

Euskal saioaren heriotza

Requiem llabur-labur bat euskal saioari. Azkenean Irun Hiriko Sariketatik ere desagertu egin dela ikustean, horixe da, esan

genezakeen gauza bakarra: hil da euskal saioa. Inor enteratu gabe hil da nonbait gainera. Ez zuen lagun askorik.

Bizitza bitxi bat eraman du. Sortu, ez nondik eta ez nora sortu zen. Desarroilo anormal bat egin zuen, ez da harritzekoa, munstro itsusi bat bazirudien. Dirudienez oso jende gutxi enteratu da, halere, bazenik; eta gutxiago, zein betekizun betetzen zuen gure hizkuntz eta kultur zereginetan. Kritikoak bai, asko izan ditu bere bizitza llaburrean. Etsaiak: literaturari gaitz egiten omen ziolako, etab. Argitaletxe denetatik zegoen baztertuta azkenerako. Lehenago lagun izan zituenak berak, aldeginak zituen beste eremuetara, ridikuloa egiten aspertuta noski. Ez medikurik eta ez lagunik izan du gaitzaldian.

Beharbada norbait pentsatzen geratuko da, orain, justu demokrazia etorritakoan, eusko jaurlaritza bat lortutakoan, etab. saioak justu orain hil behar izatea nola den posible eta zer adierazten duen horrek... Ez du merzei pentsamendu horietan nekatzea: bestela preokupatu ez gaituenaren heriotzak ez gauzka zergatik preokupatu.

Ez da hil, gainera: hil egin dugu. ■ *Joxe Azurmendi.*